

PERGALĖ

LIETUVOS KP(b) ŽARASŲ RAJONO KOMITETO IR RAJONO VYKDOMOJO KOMITETO ORGANAS

ZARASAI

1950 m.
gruodžio mėn.
27
TREČIADIENIS
Nr. 151 (566)

Kaina 20 kap.

Numeryje:

1. J. RASLANAS. Mašinų gamybinio plano sudarymui — 2 pusl.
2. VOROBYOVAS. Didžiųjų kolektyvinės santvarkos pergalių metal — 2 — 3 pusl.
3. J. AUGUTIS. Pasiruošti gamybinio plano sudarymui — 3 pusl.
4. Mums rašo — 3 pusl.
5. Apie ką pasakoja šviesos spindulys — 4 pusl.

Knygą—i mases Ordinių ir medalių įteikimas apdovanotiesiems

Tarybų valdžios metais mūsų respublikoje pasiekti dideli laimėjimai kultūrinės statybos srityje. Nepaprastai išaugo mokyklų, kultūros—švietimo įstaigų tinklas, pagausėjo laikraščiai ir žurnalai išleidimas. Į darbo žmonių buitį plačiai įėjo tarybinė knyga.

Tarybinė knyga atlieka didelį vaidmenį, auklėdama darbo žmones komunizmo dvasia, padeda performuoti darbo žmonių sąmonę, išrauti iš jos kapitalizmo piktažaides. Tačiau knyga tik tada atlieka didelį poveikį, kai ji neužsiguli bazėje, o plačiai paplitinta gyventojų tarpe. Tarybinis skaitytojas mėgsta knygą, myli ją, semiasi iš jos mokslo, žinių. Tačiau dėl knygomis prekiaujančių organizacijų kaltės ji nevisada pasiekia skaitytoją.

Praėjusiais metais knygos platinimo mėnesio laikotarpis buvo pasiekta nebologų rezultatai. I knygos platinimo darbą buvo įtraukti mokytojai, komjaunoniai. Jie pravedavo jaunimo tarpe pasikalbėjimus apie tarybinę knygą, propagavo ją gyventojų tarpe. Ši aktyvą galima buvo suburti ir šiemet, tačiau to nėra ir knygų platinimas iš esmės vyksta nepatenkinamai.

Jei Zarasų knygynas gražių knygų išdėstymu ir jų subarkymu patraukia nemažai žmonių, tai kaimo vietovėse knygų platinimas vyksta visai nepatenkinamai. O juk platus vartotojų kooperatyvų sąjungos tinklas turi tam didelius galimumus. Praėjusiais metais vartotojų kooperacijos taškai nebologai buvo subūrę knygnešius, kurie plačiai patenkino kolūkiečių pareikalavimą knygomis. Tačiau šiais metais vartotojų kooperatyvai stipnai rūpinasi knygų pardavimu. Dažnai ir kaimo vietovės pasiviečia mos knygos neatitinka kolūkiečių pareikalavimų. Vartotojų kooperatyvuose knyga vis dar neranda sau tinkamos vietos lentynoje.

Spaudos platinimo skyriai knygų prekyba užsima daugiausia mieste. Kolūkių laisvanešiai tuo tarpu i knygų platinimo darbą dar toli gražu nėra įtraukti.

Tarybinė knyga yra skirtas didelis vaidmuo auklėti darbo žmones tarybinio patriotizmo dvasia. Todėl knygų platinimas nėra vien tik knygomis prekiaujančių organizacijų reikalas. I šį darbą turi aktyviai įsijungti taip pat visuomeninės organizacijos.

I knygų platinimo darbą turi aktyviai įsijungti kultūros—švietimo įstaigų darbuotojai. Tuo tarpu Imbrado, Turmanto ir kt. apylinkių klubai—skaityklos neruošia knygų aptarimų. Tik tarybinės knygos propagavimo nebuvimu ir galima paaiškinti tai, kad šios klubai—skaityklos turi mažai skaitytojų. Organizuojant literatūros vakarus, skaitytojų konferencijas, negalima pamiršti taip pat ir knygų platinimo darbo.

Didelį darbą platinant tarybinę knygą gali ir turi atlikti komjaunimo organizacijos. Jos turi glaudžiau bendradarbiauti su kultūros—švietimo darbo įstaigomis, panaudoti įvairius knygos propagavimo būdus, užtikrinti, kad tarybinė knyga pasiektų kiekvieną kolūki, kiekvieno kolūkiečio, kiekvieno darbininko butą.

Tarybinės knygos platinimas—ne kampanija, o sistemingas darbas, reikalaujantis kasdieninio dėmesio ir vadovavimo. Komjaunimo, profesijunginių organizacijų, kultūros—švietimo įstaigų turi rimtai susirūpinti knygų platinimu. Tarybinė knyga turi plačiai pasiekti liaudies masėse, nešti šviesą, auklėti darbo žmones komunizmo dvasia.

Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Pirmininkas drg. J. Paleckis įteikė ordinus ir medalius 36 žemės ūkio pirmuнамs, apdovanotiems 1950 m. rugpjūčio 28 d. ir 1950 m. spalio 6 d. TSRS Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Įsakais už kviečių, rugių, cukrinių runkelių ir dobilų sėklų derlių gavimą, kolūkiams įvykdžius 1949 metų valstybinį žemės ūkio produktų paruošimo planą ir pilnai apsirūpinusių visų kultūrų sėklomis 1950 m. pavasario sėjai.

Lenino ordinais ir aukštiniais medaliais „Piautavas ir Kujis“ įteikti: Socialistinio Darbo Didvyriams: PRUNSKUI, Kostui,—Šiaulių srities Biržių rajono „Tarybinio artjo“ kolūkio kolūkiečiui, gavusiam 29,2 centnerio rugių derlių iš hektaro 13 hektarų plote ir VAITIEKUNUI, Klemui,—Šiaulių srities Žagarės rajono „Pergalės“ kolūkio brigadininkui, gavusiam po 29,3 centnerio kviečių derlių iš hektaro 12 hektarų plote ir 29 centnerius rugių derliaus iš hektaro 28,4 hektaro plote.

Lenino ordina gavo—4, Darbo Raudonosios Vėliavos ordina—7 žemės ūkio pirmūnai, medalius „Už darbo šaunumą“—17 žmonių ir medalius „Už pasižymėjimą darbe“—6 žmonės.

Pasiskakusieji karštai padėjojo bolševikų partijai, Tarybinei vyriausybei, draugui Stalinui ir išpareigojo pasiekti dar didesnius derlius. Apdovanotuosius pasveikino Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Pirmininkas drg. J. Paleckis, palinkėdamas jiems sėkmės jų tolesniame darbe socialistinėse Tėvynės laubai. (ELTA).

„30 metų Komjaunimui“ kolūky

Pilnai įvykdė miško ruošos planą Dusetų rajono „30 metų Komjaunimui“ kolūkis. Vieningo ir sąžiningo kolūkiečių darbo dėka per kelias dienas buvo užbaigti miško kirtimo darbai. Ypač pavyzdinčiai dirbo kolūkiečiai

Viršijo miško kirtimo planą

Dūkšto rajono Rimšės apylinkės „Tiesos“ kolūkio kolūkiečiai teisingai įvertino savalaikio miško ruošos plano įvykdymo reikšmę. Plačiai išvystę tarpusavio socialtinius kolūkiečiai jau gruodžio

Vykdomi miško išvežimo darbai

Dusetų rajono Naujasodžio apylinkės „Raudonosios vėliavos“ kolūkio kolūkiečiai aktyviai įsijungė miško ruošos darbus. Kolūkiečių tarpe plačiai išvystytas socialistinis lenktyniavimas.

Kazachijos TSR. Taldikurgano srities Kirovo rajono Molotovo vardo kolūkio grandininkė Socialistinio Darbo Didvyris BITA J. T. A. T. E. N. O. V. A pasiekė šiais metais naują pasaulinį cukrinių runkelių derliaus rekordą—po 1040 ctn. iš ha.

Lietuvos Tarybų Socialistinės Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo

ĮSAKAS

Dėl Centrinės rinkiminės komisijos rinkimams i Lietuvos TSR Aukščiausiąją Tarybą patvirtinimo

Remiantis „Rinkimų i Lietuvos TSR Aukščiausiąją Tarybą nuostatų“ 34 ir 35 straipsniais, patvirtinti Centrinę rinkiminę komisiją rinkimams i Lietuvos TSR Aukščiausiąją Tarybą iš šių darbo žmonių visuomeninių organizacijų ir draugijų atstovų: Centrinės rinkiminės komisijos pirmininkas KORSAKAS, Kostas, Prano s.,—nuo Lietuvos TSR Tarybinų rašytojų sąjungos.

Centrinės rinkiminės komisijos pirmininko pavaduotojas GELŽINIENĖ, Elena, Anupro d.,—nuo Lietuvos TSR tekstilės pramonės darbininkų profesinės sąjungos.

Centrinės rinkiminės komisijos sekretorius FILPAVIČIUS, Stasys,—nuo Lietuvos komunistinės organizacijos narių:

APYVALA, Stanislovas, Petro s.,—nuo Lietuvos Lenino Komunistinės Jaunimo Sąjungos.

BANELIS, Antanas, Jono s.,—nuo Šiaulių srities Pasvalio MTS darbininkų ir tarnautojų.

VASINAUSKAS, Petras, Kazio s.,—nuo Lietuvos TSR Žemės ūkio ministerijos Dotnuos bandymų stoties mokslinų darbuotojų, darbininkų ir tarnautojų.

VRUBLIAUSKAS, Kazys, Petro s.,—nuo „Elfos“ elektrotechnikos gamyklos darbininkų, inžinierinių—technikų Vilnius, 1950 m. gruodžio 22 d.

Remiantis „Rinkimų i Lietuvos TSR Aukščiausiąją Tarybą nuostatų“ 34 ir 35 straipsniais, patvirtinti Centrinę rinkiminę komisiją rinkimams i Lietuvos TSR Aukščiausiąją Tarybą iš šių darbo žmonių visuomeninių organizacijų ir draugijų atstovų:

GRIGALIŪNIENĖ, Pranė, Antano d.,—nuo Vilniaus srities Utenos rajono „Svyturio“ kolūkio kolūkiečių.

DAPKUS, Liudas, Liudo s.,—nuo Klaipėdos srities Mažekių rajono „Jaunosios Gvardijos“ kolūkio kolūkiečių.

JERMAKOVAS, Arkadijus, Nikolajaus s.,—nuo Laisvoriškos draugijos armijai remti Kauno miesto organizacijos.

KUPČINSKAS, Juozas, Kazio s.,—nuo Kauno Valstybinio universiteto profesorių, dėstytojų, studentų ir tarnautojų.

MACKEVIČIUS, Vytautas, Stanislovo s.,—nuo Vilniaus Valstybinio dailės instituto profesorių, dėstytojų ir studentų.

PARADAUSKIENĖ—KJEJTYTĖ, Konstancija, Jono d.,—nuo Vilniaus srities komunistinės organizacijos.

RICKEVIČIENĖ, Marija,—nuo „Kauno audinių“ fabriko darbininkų, inžinierinių—technikinių darbuotojų ir tarnautojų.

ŽEBRAUSKAITĖ, Ona, Jono d.,—nuo Kauno srities Vilkaviškio rajono švietimo darbuotojų profesinės sąjungos.

Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Pirmininkas J. PALECKIS Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Sekretorius S. PUPEIKIS

Puiki komunistų ir nepartinių bloko pergalė

Laikraščiai paskelbė rinkimų i vietines RTFSR Darbo žmonių deputatų tarybas rezultatus.

Praešimaisi apie rinkimų rezultatus rodo, jog beveik visur rinkėjai, be mažos išimties, dalyvavo balsavime. Rinkėjai vieningai balsavo už socialistinio komunistų ir nepartinių bloko kandidatus. Taip, pavyzdžiui, už kandidatus i

kraštų Tarybų deputatus balsavo 99,71 proc. rinkėjų, už kandidatus i sričių Tarybų deputatus—99,60 proc., už kandidatus i rajonų Tarybų deputatus—99,41 proc.

I vietines RTFSR tarybas išrinkti 806 tukstančiai 744 deputatai. Visi išrinktieji deputatai yra komunistų ir nepartinių bloko kandidatai. (TASS—ELTA).

Rengiamasi rinkimams i respublikų Aukščiausiasias Tarybas

Prasidėjo pasirėngimas rinkimams i sąjunginių respublikų Aukščiausiasias Tarybas.

Leningrade agitatoriai pradeda pasikalbėjimus apie būsimuosius rinkimus i RTFSR Aukščiausiąją Tarybą, pasakoją apie tarybinės rinkiminės sistemos pranašumus prieš kapitalistinę, aiškina RTFSR Aukščiausiosios Tarybos Rinkimų nuostatus. Agitpunktų

Altajaus krašte toliau veikia daugiau negu 1800 agitpunktų. Altajaus krašto leidykla išleido meninį plakatą, Aukščiausiąją Tarybą, pasakoją apie tarybinės rinkiminės sistemos pranašumus prieš kapitalistinę, aiškina RTFSR Aukščiausiosios Tarybos Rinkimų nuostatus. Agitpunktų

(TASS—ELTA).

Mašinų vaidmuo socialistiniame žemės ūkyje

Žemės ūkio kolektyvizacija, įgyvendinta Tarybų Sąjungoje Lenino—Stalino partijų vadovaujant, davė nepaprastus rezultatus. Kolūkinė santvarka per trumpą laiką padarė galą šimtmetsiems trukusiam žemės ūkio atsilikimui. Kolūkinė santvarka sudarė palankias sąlygas likviduoti žemės ūkio atsilikimui. Kokūkinė santvarka sudarė palankias sąlygas panaudoti žemės ūkyje agronomijos mokslo pasiekimus ir tobuliausias žemės ūkio darbų mechanizavimo priemones.

„Darbo procesų mechanizavimas,—moko draugas Stalinas,—mums yra ta nauja ir sprendžiama jėga, be kurios negalima išlaikyti nei mūsų tempų, nei naujų gamybos mastų.“ Šis draugo Stalino nuodėmas turi nepaprastai didelę reikšmę socialistiniame žemės ūkio kilmui. Tik visapusiškas žemės ūkio gamybos mechanizavimas gali užtikrinti šalyje produktų gausumą, paversti žemės ūkio darbą pramoninio darbo atmaina.

Ikirevoliucinėje Rusijoje pagrindiniai žemdirbystės įrankiai buvo arkliai ir plūgai. Tobulesnės mašinos buvo mažai naudojamos ir jėl naudojamos, tai stambesniuose dvariniukuose. Carinės Rusijos keliai, klupę žemės ūkio ūkio technika, neleido pasireikšti rusų išradėjams, sukurusiems visą eilę žemės ūkio mašinų.

Kita p atrodė žemės ūkio mašinų panaudojimas jau po Didžiosios Spalio socialistinės revoliucijos. Kambainai, eilinės sėjamosios, kultivatoriai, plūgai ir kiti tobulieji įrankiai tapo plačiai naudojami žemės ūkio mašinomis.

Jau 1940 m. kolūkių ir tarybinių ūkių laukuose dirbo 182 tūkstančiai kombainų ir didelis skaičius kitokių pirmaklasių žemės ūkio mašinų. Šiais metais žemės ūkis gavo traktorių 4 kart daugiau, negu 1940 m., kombainų—3,8 karto.

Žemės ūkio mechanizavimo pasiekimai daug priklauso nuo mašinų statybos: 1946—1950 m. m. penkmečio plano liaudies ūkiui atkurti ir išvystyti įstatymais ir VKP(b) CK 1947 metų vasario plenumo nutarimais užtikrinto puikios žemės ūkio mašinų statybos bazės sudaryma.

Atstatytos visos okupantų sugriautos mašinų gamyklos, jų tarpe „Rostselmaš“ Stalino vardo gamykla, Spalio revoliucijos vardo gamykla ir kt. Pastatyta visa eilė naujų gamyklų.

Sukurta ir išleidžiama daugelio tipų naujų mašinų.

Iki 1947 metų Tarybų Sąjungos laukuose buvo naudojami tik prikabinami kombainai, o nuo 1947 metų išleisti savaragai kombainai „S-4“. Kambainai „S-4“ yra žymiai pranašesni už prikabinamuosius. Jie gali dirbti nuolimi pagal jėvų pribrendimą. Balioniniai ratai žymiai patogesni juo judėjima, sumažina kuro išlaidas. Jis gali judėti įvairiais greičiais nuo 2 iki 8 km per valandą.

Vietoje prikabinamų kombainų „Stalneo-1“ ir „Kominar“ dabar išleidžiama tobulesnė kombainai „Stalneo-6“, kurie gali pauti 4,9 metro platumo pradalgį. Jie yra išleidžiami su prikabinamaisiais kėgių krovelėmis, kurių atskirai surenkami pelus ir šiaudus. Šiaudai surenkami ir didžius iki 17 kub. metrų didumo kėgius.

Pokariname penkmetyje socialistinis žemės ūkis gavo sudėtingas mašinas, kaip linų rovimio kombainai „LK-7“ ir cukrinių runkelių rovimio kombainai „SPG-1“ ir kitas.

Linams rauti kombainai „LK-7“ atlieka linų rovimą, galvūčių nušukavimą ir nušukotų šiaudelių surišimą pėdeliais. Kambainas dirba prikabinamas prie traktoriaus. Naudojant šį kombainą per 10 valandų darbo diena yra

nuimama iki 9 ha linų plotas. Per visą linų rovimio laikotarpį sutalpoma iki 500 žmogaus darbo dienų. Linų rovimio kombainas yra pirmą kartą panaudotas Tarybų Sąjungoje. Užstenyje tokių mašinų nėra.

Runkelių kasimo kombainas „SPG-1“ dirba prikabinamas prie traktoriaus „U-2“. Jis pakasa runkelių šaknis, išrauna juos iš dirvos, nuplauna lapus, nuvalo nuo gumby purva, sukrauna lapus ir gumbus į atskiras krūvas. Naudojant šį kombainą darbo išlaidos sumažinamos apie 4 kartus.

Būlavėms sodinti išleista nauja dvieilė bulvių sodinamoji mašina „SKN-2“ markės. Ją traukia ratinis traktorius ir per dieną ji gali pasodinti 4 ha bulvių.

Žemės ūkio mašinų statyba yra įgavusi nepaprastą užmojų. Jau vien tik 1948 metais buvo atlikta 300 žemės ūkio mašinų ir įrankių bandymų. Lenino—Stalino partijos vadovaujami, žemės ūkio darbotojai pasiekė pokyrių periodu rimtus laimėjimus mechanizuojant žemės ūkį. Kiekvienais metais didėja mašinų darbų apimtis, kiekvieniems metais yra viršijami pavasario atimo, priešėjinės kultivacijos, vasarinių kultūrų sėjos, pūdymų suriimo ir žieminių sėjos mechanizavimo planai.

Kasmet gerėja mašinomis atliktų darbų kokybė.

Socialistinis žemės ūkio mechanizavimas užtikrina derlingumo padidėjimą, sutrumpina darbų vykdymo terminus, padidina darbo našumą, paverčia žemės ūkio darbą pramoninio darbo rūšimi, pakella bendrą gyventojų kultūros lygį, šalina praešingumą tarp miesto ir kaimo. Visa tai užtikrina greitesnį perėjimą iš socializmo į komunizmą.

J. Raslanas

Apie „Iskra“ Lietuvoje

Lietuvos KP(b) CK Partijos istorijos institutas atliko didelį mokslinį—tyriniamąjį darbą ryšium su lenininės „Iskros“ pirmojo numerio išleidimo 50—siomis metinėmis. Buvo išstudijuoti Centrinio valstybinio archyvo Maskvoje ir Lietuvos TSR Centrinio valstybinio archyvo atitinkami archyviniai dokumentai ir visa eilė literatūrinių šaltinių. Buvo taip pat apklausti asmenys, dalyvavę platinant „Iskra“ Lietuvoje.

Ypač išnagrinėti šie klausimai: kokia vieta užėmė Lietuva pervežant „Iskra“ ir jos leidinius iš užsienio į Rusiją; Lietuvos revoliucinių socialistų ryšiai su „Iskros“ redakcija; „Iskros“ ir jos leidinių platinimas Lietuvoje; lenininės „Iskros“ įtaka revoliuciniam judėjimui Lietuvoje.

„Iskros“ reikšmė kovoje prieš ekonomistus ir LSDP, Bundo ir PPS buržuazinį nacionalizmą.

Tais metais Lietuvoje mitingų ir demonstracijų metu keliama reikalavimai bei lozungai rodo, kad vykiant lenininei „Iskra“ ir rusų revoliucinei socialdemokratijai, buvo vis dažniau keliama politiniai lozungai, kviečiami Lietuvos darbo žmonės eiti drauge su visos Rusijos proletariatu nuversti patvaldybę.

Remdamasis dokumentais, institutas sudarė žemėlapi, kuriame parodomi „Iskros“ ir jos leidinių gabenimo per Lietuvą keliai, nurodomi miestai ir kaimai, kur buvo labiau paplitusi „Iskra“.

Pasirengimas rinkimams į LTSR Aukščiausiąją Tarybą

Agitatoriai pas kolūkiečius

Balbių apylinkėje aktyviai ruošiamasi rinkimams į Lietuvos TSR Aukščiausiąją Tarybą. Agitatoriai vedėja drg. Konovalova pravedė su agitatoriais pasitarimą, kuriame smulkiai išnagrinėjo klaidas ir trūkumus, pasitaikiusius ruošiantis rinkimams į vietines Tarybas. Agitatoriai Juodval-

kis ir Santorius jau pravedė kolūkiuose pasikalbėjimus su pažindindami rinkėjus su Rinkimų nuostatais. Agitatoriai papasakojo rinkėjams apie tarybinės liaudies vienybę, kuri dar kartą ryškiai pademonstruota rinkimuose į vietines Tarybas.

G. Laipšius

Trinkuškių apylinkės agitpunkte

Toliau sėkmingai vysto rinkiminę agitaciją rinkėjų tarpe Trinkuškių apylinkės agitpunktas. Sudarytas amukus agitpunktas darbo planas, agitatoriai pritrvirtinti prie tu pačių kolūkių, kuriuose jie dirbo rinkimų į vietines Tarybas kampanijoj. Šiomis dienomis praveštame rinkėjų susirinkime

kludbū—skaitlyklos vedėjas drg. Gudkovas supažindino rinkėjus su Rinkimų į Lietuvos TSR Aukščiausiąją Tarybą nuostatais, papasakojo apie puikią stalninio komunistų ir nepartinųjų bloko pergalę rinkimuose į vietines Tarybas.

J. Gallius

Naujų didžiulių kolūkinės santvarkos pergalių metai

1. Stambių kolūkių pranašumai

Karti ir nūri buvo valstiečio dalia senais, ikirevoliuciniiais metais. Žemė kasmet duodavo blogesni derlių, sausros tapdavo vis labiau niokojamosiomis.

Cariniai valdininkai savąp mėgino paaiškinti nesibalgiantį rusų valstiečio vargą. Jie tvirtino, kad daug Rusijos pietinių ir pietvakarinių gubernijų žemių savo prigimtimi netinkamos žemdirbystei.

Didysis Leninas demaskavo šią reakcinę teoriją. Leninas nurodė, kad tu ar kitų žemių netinkamumas caro Rusijoje buvo paaiskinamas ne tiek jų prigimtimi, kiek visuomeninės ūkio sąvaimais Rusijoje, sąvaimais, smerkiančiais technika sustingimui, gyventojus betelsiškumui, užgėjimui, nekokybiškumui, bejėgiškumui“ (Rašt., t. 13, pusl. 228).

Kapitalistinis žemdirbystės būdas veda prie dirvos nualinimo, prie sisteminio derliaus kritimo.

Jungtinėse Amerikos Valstybėse daugelis milijonų hektarų derlingos žemės šiuo metu privesta iki visiško nualinimo. Dirvos struktūros surimimas ir susijusios su tuo smėlio audros įgavo JAV tautinės nelaimės dydį.

Galinga Didžiosios Spalio socialistinės revoliucijos jėga iš pagrindų pakeitė mūsų Tėvynės žemės ūkį. Per trumpą istorinį laikotarpį kaimo įvyko tokios permainos, kurios anksčiau negalėjo įvykti per ilgus šimtmečius.

Charakterizuodamas didžiąją gyvybingą kolūkinės santvarkos jėgą, draugas Stalinas nurodo, kad kolektyvizacijos metodas pasirodė aukščiausiam etapui progresyviu metodu. Jau 1940 metais gautas grūdų kiekis viršijo ikirevoliucinį lygį 2 milijardais trim šimtais milijonų pūdų. Medvilnės gamyba išaugo tris su puse karto, linų pluošto—beveik dvigubai, vilnos—daugiau kaip trigubai, saulėgrąžų—keturis su puse karto, cukrinių runkelių—beveik du kartus.

1950 metais klimatinių sąlygų atžvilgiu eilė rajonų buvo ne visai palankūs. Tačiau grūdų derlius šalyje gautas didesnis, kaip prieškariniais 1950 metais. Žymiai viršytas tokių svarbių technikinių kultūrų, kaip medvilnės ir cukrinių runkelių, derlingumo prieškariniai lygtis. Pasiekti prieškariniai rodikliai ir visuomeninės gyvulininkystės vystymė. Dabar kolūkiui turi gyvulių daug daugiau, negu prieš karą.

Didžiulės reikšmės tolesniam žemės ūkio pakėlimui, kolūkiečių materialinės gerovės pakėlimui turi smulkii kolūkių susivienijimas į stambias žemės ūkio arelas.

Smulkiuose kolūkiuose negalima našiai išnaudoti galingą žemės ūkio techniką, negalima pilnai efektingai panaudoti naujausius agronomijos mokslo pasiekimus. Tokiems kolūkiams sunku sukurti pajamingas, aukštai prekinės fermas, visapusiškai išvystyti visuomeninį ūkį. Jie negali sėkmingai vykdyti naujų statybų ir patenkinti išaugusius kolūkiečių poreikius.

Gyvenimas parodė, kad priešakiniai kolūkių—tai stambūs kolūkių, visapusiškai išvystantieji savo visuomeninį ūkį.

Moskvos srityje sustambinimo rezultatai kolūkių skaičius sumažėjo keturis kart, rytinėse Baltarusijos srityse—tris kart ir t. t. Ryšium su tuo išsiplėtė kolūkių žemių plotai, sustiprėjo gamybinės brigados, pgerėjo vadovaujančiųjų kadrai sudėtis.

Pirmi teigiami kolūkių sustambinimo rezultatai gana tikrinamai matyti ūkinio metų šėdavo. Beveik visi sustambinti kolūkių nuėmė aukštą derlių, prieš laiką

įvykdė grūdų paruošų planą ir išdavė į darbdavienius žymiai daugiau produkto, negu praėjusiais metais.

Padarytas svarbus žingsnis pirmyn organizaciniame—ūkiname kolūkių stiprinimo kelyje. Būt priešaky dar didžiulis darbas kuriant gerai įrengtus ūkinius centrus, pravedant žemėtvarką, gerinant darbo organizaciją ir keltant žemdirbystės kultūrą.

2. Technikinio apginklavimo augimas

Pas rašytoja Gleba Uspenskij yra žinomas pasakojimas „Arklis ketvirtis“. Šiame pasakojime nupieštas slepiantis kaimo skurdas carinėj Rusijoje pavėksias. Rašytojas parodė, kad jo valduojamo kaimo kiekvienam kiemui tenka nei mažiau, nei daugiau kaip ketvirtis arklis. Ar galėjo valstietis su tokia „traukiamąja jėga“ išmaitinti save ir savo šeimą?

Dabar vidutiniskas kolūkis turi kiekvienai šeimai dvi—tris arklis jėgas. Traktoriai ir kombainai, sukežimai ir sudėtingos kulliamosios, elektriniai motorai ir varikliai sudaro galingą kolūkinio kaimo mechaninę jėgą.

Didžiojo Tėvynės karo išvakarėse mūsų šalyje buvo daugiau septynių tūkstančių mašinų—traktorių, stočių, aprūpintų pirmarūšės žemės ūkio technika. Dabar mūsų

šalyje priskaitoma daugiau aštuonių tūkstančių keturių šimtų mašinų, traktorių stočių, tamė skaičiuje, miškų apsaugos, pievų—mellioracinių, mašinų—gyvulininkystės.

Nuo 1950 metų prasidėjo mašinų įsisavinimas tokių puikių mašinų, kaip runkelių kombainas, sodų—daržų traktorius, linų rovimio kombainas, miškų sodinimo mašina, savarajė šienaplovė, mechaninis griovlių kasėjas ir daug kitų. Augant visų rūšių žemės ūkio mechanizacijai kyla darbo našumas, didėja kolūkių pajamos, kyla kolūkinio kaimo kultūra.

Nė viena kapitalistinė šalis negamina tiek mašinų kaimui, kaip mūsų Tėvynė. Pagal žemės ūkio darbų mechanizacijos lygį Tarybų Sąjunga išėjo pirmą vietą pasaulyje. Mūsų žemdirbio darbas vis labiau tarpo industrinio darbo atmaina. Žemės ūkyje, kaip ir pramonėje vis ryškiau nyksta riba tarp profinio ir fizinio darbo.

Metai iš metų plečiasi kolūkių elektrinių įrengimų tinklas. Prieš karą jų galimumas sudarė 275 tūkstančius kilovatų, o dabar pasiekė jau milijoną kilovatų. Prieš-

(Nukelta 1 3 pusl.)

Agronomo patarimai

Pasirengti gamybinio plano sudarymui

Kolkio metinio gamybinio plano sudarymas — svarbus ir atsakingas uždavinys. Praktika parodė, kad ten, kur kolkikių valdybos atkreipė rimtą dėmesį į metinių gamybinio plano sudarymą, o metų bėgyje vadovavosi jais, ten visos svarbiosios darbų kampanijos, kaip pavasario sėja, šienavimas, pūdyimų įdirbimas, derliaus nuėmimas, paruošų vykdymas, žiemkenčių sėja, kilmimas ir kt. vyko laiku ir be nuostolių. Šie kolkikių greitu laiku galės atsiskaityti už šiuos metus ir be didelių sunkumų paruos metinę apyskaitą ir pradės metinių gamybinio plano sudarymą sekantiems metams.

Todėl kolkikių valdybos metinio gamybinio plano sudarymui turi skirti rimtą dėmesį. Pirmiausia turi būti tikslus inventorizacijos duomenys. Nežinant kiek ir kokio turima inventorizaus, pastatų, pašarų

ir kt., negalima pradėti gamybos planavimo.

Nemažesnis reikšmės kolkiouose turi teisingas išdirbio normų nustatymas ir jų įkainavimas darbadariais. Kolkikių valdybos, dalyvaujant brigadininkams, atsakingiems gyvulininkystės darbuotojams ir darbo pirmūnams turi rimtai atlikti šį darbą, pasinaudami praėjusių metų praktiška patirtimi gamyboje.

Sloje srityje kolkiouose dažnai prielaidžiami iškreipimai, nuo ko dažnai nukentčia patys darbai arba sumažinama sąžiningai dirbusių kolkiečių darbadienio vertė. Kolkio valdybos nustatytos išdirbio normos ir darbų įkainavimas darbadariais turi būti patvirtinta artelės narių visuotinio susirinkimo ir peržiūrėta rajono vykdomojo komiteto.

Kolkis privalo turėti sėjos, pasėlių derlingumo ir gyvulininkystės išvystymo planus, kuriuos gauna iš rajono vykdo-

mojo komiteto per žemės ūkio skyrių.

Be to, kolkikių valdybos turi turėti tikslius duomenis apie žemėveiklius; kiek randasi ariamos žemės, plevų, ganyklų, kiek bus naujai išsavinta žemių iš nusausintų ar kitu būdu sukultūrintų plotų.

Reikia apskaičiuoti, kurio laikotarpiu bus labiausiai įdiegiamas darbo ir traukiamosios jėgos trūkumas. Būtiną gerai išstudijuoti visus organizacinius klausimus, pasinaudojant kitų kolkikių ir savo pačių pasiektais laimėjimais bei išsavinant naujais tarybinio mokslo atsiekimus žemės ūkio kultūrų derlingumo ir gyvulininkystės produkcijos pakėlimo srityje. Tik išstudijavus visus šiuos klausimus reikia pradėti gamybinio plano sudarymą.

Agr. J. Augutis

Mums rašo

Sustiprinti visuomeninio turto apsaugą

Kolektyviai dirbdami Karvelių apylinkės „Sukšikių“ kolkio kolkiečiai pasiekė neblogų rezultatų. Tačiau jų laimėjimai būtų žymiai didesni, jei kolkio valdyba su jos pirmininku drg. Sileikiu priešakyje tinkamai vadovautų visiems darbams, įvestų griežtą visuomeninio turto apsaugą. Ligi šio laiko šiaudai sukrauti lauke, grobstomi. Visai nevedama pašaro apskaita. Pašarus gyvuliams išduoda ne sandėlininkas Jodinis, bet kiekvienas šerikas ima, kada nori ir kiek nori. Tuo tarpu arkliai randasi blogame kūno stovyje. Dažnai be reikalo kolkiečiams leidžiama va-

žiuoti į Daugpilį ir pan. Karvelės girdomos šaltu vandeniu prie šulinio. Tvirtuose nėra įrengtų ežių, lovių.

Šie visi trūkumai buvo išskirti ir apsvarstyti lapkričio pabaigoje įvykusiam kolkiečių susirinkime. Buvo numatytos priemonės padėčiai kolkio ištaisyti. Tačiau praėjo beveik mėnuo, o kolkio valdyba jokių žygių nedaro. Apylinkės Taryba taip pat nekontroliuoja, kaip vykdomi priimtini nutarimai.

Laikas padaryti galą kolkio turto švaistymui, pagerinti vadovavimą artelei.

V. Ūžikas

Pažeidžiami žemės ūkio artelės įstatai

Sustambintame Trinkuškių apylinkės Černiachovskio vardo kolkio pažeidžiami žemės ūkio artelės įstatai. Kolkio pirmininkas drg. Partnova savo seną ir neproduktyvią karvę pardavė kolkio, o už gautus pinigus nusipirko ge-

ra, duodančią į dieną po 14 litų pieno.

Žemės ūkio skyrius turi imtis atitinkamų priemonių, tokiems kolkio turto švaistymams užkirsti kelią.

V. Leonovas

NAUJOS KNYGOS

(Naudotasi Lietuvos TSR Knygų Rūmų biuleteniu)

VALSTYBĖ IR TEISĖ. VALDYMAS.

S. N. ABRAMOVA S. Civilinis procesas. V., Valst. polit. ir moksl. lit. 1—kla, 1960. 184 p. (TSRS Teisingumo m—jos Visasaj. teisės mokslų in—tas. Liaudies teisėjo biblioteka, Kn. 5) 2000 egz. Rb 3,90.

A. A. RUSKOLAS ir B. A. LISKOVECAS. Kolkiečių teisė. (Vadovėlis). V., Valst. polit. ir moksl. lit. 1—kla, 1960. 164 p. (TSRS Teisingumo m—jos Visasaj. teisės mokslų institutas. Liaudies teisėjo biblioteka, Kn. 7) 3000 egz. Rb 3,15.

Trūkumai Zarasų kino teatre

Miesto kino teatras, kaip kultūrinė įstaiga, turėtų būti pavyzdinai sutvarkytas. Tačiau kino teatro išvaizda gatvėje būti daug geresnė, jei kino administracija atkreiptų dėmesį į tai rimtesnį dėmesį. Pvz., durys prie išėjimo iš kino teatro yra be rankenos, durų vinkelis salės vidury, prie scenos užkaltas neažyptomis lentomis, durys iš lauko pusės prie sodello nesutvarkytos,

langai užmaskuoti faniera, ištepti. Visa tai labai gadina pavyzdinai sutvarkytas. Tačiau kino teatro išvaizda gatvėje būti daug geresnė, jei kino administracija atkreiptų dėmesį į tai rimtesnį dėmesį. Pvz., durys prie išėjimo iš kino teatro yra be rankenos, durų vinkelis salės vidury, prie scenos užkaltas neažyptomis lentomis, durys iš lauko pusės prie sodello nesutvarkytos,

Visi šie trūkumai yra lengvai ištaisomi ir todėl tenka laukti, kad kino teatras būtų pavyzdinai sutvarkytas.

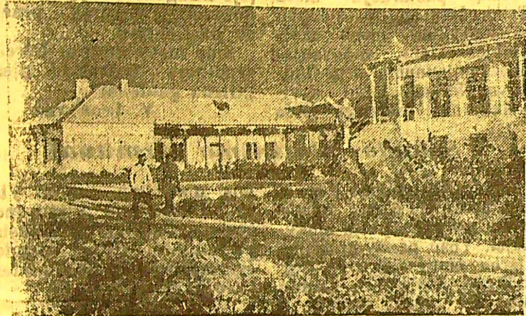
I. Gelmanas

Blogai dirba kilnojamasis kinas

Aple penkis mėnesius imbradiškiai laukė kino. Pagaliau, visi nužūgo, pamatė skelbimus, kad čia bus demonstruojamas kino filmas „Berlyno paėmimas“. Tačiau ir ši syki imbradiškiai buvo apvilti. Nustatyta dieną kilnojamasis

kinas dėl kažkokių priežasčių neatvyko ir gausiai susirinkę žiūrovai pasipiktinę turėjo skirstytis. Kinofikacijos valdyba turi atkreipti didesnį dėmesį kolkikių aptarnavimą kilnojamu kinu.

E. Rybakovas

Tadžikijos TSR Stalnadabdo rajono sustambintame Stalno vardo kolkio pradėta agromiesto statyba. Jau pastatyti Kultūros namai, miesto tipo gyvenamieji namai, elektrinis malūnas ir elektrinė medvilnės džiuvyklė. Nuotraukoje: Stalno vardo kolkio kultūros namai. Foto O. Kuzmino

(Atkelta iš 2 pusl.) akiniai šalies kolkikių pilnai elektrifikavo savo gamybą, elektros energiją panaudoja visų mašinų ir agregatų veikimui.

Dabar elektrifikuoti kolkikių yra kiekvienam šalies kampely. „Zaria“ kolkis — Sverdlovsko srityje, Stalno vardo kolkis — prie Dono, Molotovo vardo kolkis — Altaj, Budonio vardo kolkis — Odesos srityje, „Krasnyj Oktjabr“ Kirovo srityje, „Borec“ kolkis — Pamaškėje. Jų ugnys, tartum švyturiai, nušviečia valstiečių kelią į šviesų gyvenimą, veda jį į naujas kūrybines pergales.

Tarybinis valstietis, apsi- ginklavęs galinga technika, sprendžia tokius uždavinius, kurie pakelčia žemės veidą, pakelčia klimata, paverčia išdegtas dykumas į derlingumo ir gausumo oazes.

Siuolaikinis mūsų Tėvynės europinės dalies stepių ir miškų — stepių rajonų žemėla- pis padengtas tankiu didelių ir mažų linijų tankiu. Didelės linijos eina iš šiaurės rytų į pietvakarius ir valdoja valstybinių miškų juostų trauk- ses. Mažos linijos susikerta tarpusavy skersai ir išilgai, sudarydamos be galo daug trikampių. Tai — kolkikių ir tarybinių ūkių žemės, aptver-

tos žalia apsauga nuo degi- nančių vėjų.

Praeis nedaug metų, ir tokius paveikslus galima bus matyti jau ne žemėlapy, o žemėj, šimto dvilidsimt milijonų hektarų plote. To laidas — karštas kolkiečių patriotizmas, jų nepalenkiama valia dirbti, tikėjimas savo jėgomis, pergalė.

3. Keičiasi kolkiečių kaimo vaizdas

Iš dešimties milijonų valstiečių ūkių Rusijoje šeši su puse milijonai buvo iš esmės vargingieji ūkiai. Bado baimė vertė valstietį ieškoti bet kokio prieglobsčio, kur galima būtų užsidirbti duonos kaniuliu. Charakterizuodamas valstiečio padėtį ikirevoliuciniame kaime, draugas Stalinas sakė: „Kaimas buvo jam pamotė ir jis pasiruošęs buvo bėgti iš jo, nors vėlinai ant ragų, kad tik gauti kokio nors darbo“ (Leninizmo klausimai, II leid., pusl. 332).

Kolkiečių santvarka visiems laikams panaikino priežastis, gimdžiusias kaime neturta, milijonų valstiečių masių nusiskurdimą. Leninas ir Stalinas išvedė valstiečius į šviesų kelią, nurodė jiems kelią į laimingą, aprūpintą gyvenimą. Metal iš metų auga ir stiprėja kolkikių visuomeninis ūkis, auga kolkiečių darbo

pajamos. Niekados žemdirbys- tės istorijoje nebuvo panaudojama tiek naujovių derlingumui pakelti, kaip mūsų dienomis. Niekados taip dosniai neatylingavau žemės valstiečio darbu, kaip apmoka jį kolkiečių metais.

Dešimties Odesos sritys kolkikių, išsidėsčiusių atviroj stepėj, nuėmė 1960 metais po šimta penkiasdešimt — šimta aštuoniasdešimt padų kviečių iš hektaro. Tai keturis—penkis kartus daugiau, ką duodavo Odesos žemė vyraujant pavieniams ūkiams.

Dono ir Kubanės stancoose, Baltarusijos ir Užvolgio kaimuose, Vidurio Azijos suluose ir kiškakuose — visur matyti turtlingų ūkių metų laimėjimai. Svarus kolkiečių darbadienis, natūralnių ir piniginių pajamų augimas leidžia kolkiečiams vystyti naujas statybas, įsigyti mašinas ir namų apyvokos įrankius, stiprinti kolkikių visuomeninio ūkio ekonominį pagrindą.

Senas kaimas su cerkve matomausioje vietoje, su geriausiais uradniko, popo, buožės namais priešakyje, su pusiau sugriuvusiomis valstiečių iš- nomis užpakaly nugrinzdė į nesugrazinamą praeitį. Į jo vietą stoja naujas kaimas su visuomeniniais — ūkiniais pa- statais, su klubais, radiju, ki-

nu, mokyklomis, bibliotekomis ir vaikų lopšeliais, su nauja technika, kokios nežinojo senas pavienis kaimas. Per penkmetį, praėjusį po karo, vien tik Rusijos Federacijos kolkikių pastatė apie pusantro milijono gyvenamųjų namų. Pastatyta šimtai tuokančių ūkių, gamybinii ir kultūrinii-buitinių patalpų.

Didžiulis kuriamasis darbas praveistas Ukrainos, Baltarusijos, Moldavijos ir kitų respublikų, laikinai okupuotų praejusiam kare, kolkiouose.

1949 metų pabaigoje, draugo Stalino septyniiasdešim- tųjų metų dieną, dešiniajame Dniepro krante, netoli Leski gyvenvietės buvo uždėtas kolkiečių miesto pamatas. Iš- kilmingame posėdyje, skirtame šiam įvykiui, buvo atideng- tas obeliskas su užrašu: „Vietoj senų kaimų — Leski, Faldyki, Chudiaki ir Lomovate, kurie atgyveno savo amžiu, čia bus pastatyti Stalno vardo kolkiečių agromiestas“.

Praeis nedaug metų, ir toje vietoje, kur vyko kolkiečių mitingas, sužybs elektrinių šviesų pašvaistė, suoš žalu- mynais parkai, atsidarys bibliotekų ir kultūros rūmų du- rys, švies puošnios univerma- gų vitrinos ir tik pilkas ak-

muo su auksinėmis raidėmis primins kartoms apie seną kaimą, amžiams nuėjusį į praeitį.

Kolkiečių miesto gyventojams bus sudaryti visi patogumai darbu ir poilsiui. Kiek- viena šeima gaus pulkiai įrengtą sodybą su trijų—keturių kambarių namu. Bus atidarytos valgyklos ir keptykos, kultūros ir švietimo įstaigos. Kolkiečių agromiesto gatvės skes vaishnių ir dekoratyvinių medžių žalumynuose.

Naujo tipo kolkiečių gyven- vietės statomos dabar dauge- lyje šalies rajonų. Jos stato- mos pagal naują planavimą, atsižvelgiant į išaugusius tary- binii valstiečių poreikius. Kolkikių sustambinimas padės iš- vystyti plačią mastu tokią statybą. Todėl žemos dienas reikia išnaudoti visapusiškam pasirengimui statybai—suda- ryti nuolatines statybines brig- adas, paruošti medžiagas, tiksliai nustatyti naujų būsi- mų centrų vietas.

Tarybiniai valstiečiai, kaip ir visa mūsų liaudis, apimta tūkumių bolševikų partijos reik- laul, jie sėkmingai vykdo programą, nubrėžtą didžiojo Stalno.

N. Vorobjovas

Mokslo populiariomis temomis

Apie ką pasakoja šviesos spindulys

Nuo senų laikų žmogų stebino įvairiaspalvė juosta, dažnai pasirodanti danguje po lietaus — vaivorykštė. Senovėje, kai vaivorykštės prigimtis dar nebuvo žinoma, žmonės į ją žiūrėjo, kaip į spalvingą dievo ženklą. Pagal biblijos pasaką vaivorykštė — tai ženklas, dievo duotas Nojui po tvano ir reiškiantis pažadą, kad tvanų daugiau nebus.

Si naivi pasakėčia jau seniai paversta dulkėmis. Vaivorykštė — ne dievo ženklas, o paprastai paaiškinamas gamtos reiškinys. Nesunku kiekvienam gauti panašią į vaivorykštę spalvotą juostą ir savo kambaryje.

Užlarykite langus langinėmis ar uždenkite juos užuolaidomis, kad kambaryje būtų visiškai tamsu. Padarykite langinėje arba užuola doje labai siaurą skylutę saulės spinduliui ir šio spindulio kelyje pastatykite stiklinę tribralinę prizmę (prizmė — tai stora stiklo stielė, nulietą klylo pavidaļu). Saulės spindulys, kuris aukščiau per langinės skylutę tiesia linija ejo į sieną, palikdamas joje baltą dėmę, išėjęs iš prizmės pakeitė savo kryptį, jis, būtent, nukrypo į prizmės pagrindo pusę. Sienoje prieš prizmę vietoje baltos dėmės pamatysite tą pačią vaivorykštės juostą, kurią dažnai matome vasarą danguje. Iš kur ji atsirado?

Jau XVII amžiuje buvo nustatyta, kad baltas šviesos spindulys yra nepaprastas, o sudėtingas. Jis susideda iš eilės spalvų spindulių. Baltasis spindulys, pereliantis per prizmę, kaip matome, lūžta, tačiau įvairius spalvoti spinduliai, iš kurių jis susideda, nevienodai lūžta: vieni pakeičia savo kryptį mažiau, kiti daugiau. Mažiausia lūžta raudonieji spinduliai, daugiausia — violetiniai. Spindulys, išėjęs iš prizmės dėl to suyra; jį sudarantieji įvairių spalvų spinduliai atsiskiria vienas nuo kito ir sienoje prieš langinės skylutę vietoje baltos dėmės atsiranda vaivorykštė. Jos spalvos išdėsto tokia tvarka: raudona, oranžinė, geltona, žalia, mėlyna, žydra, violetinė. Danguje vaivorykštė atsiranda dėl panašų priežasčių, dėl kurių mes ją gavome sienoje; prizmės vaidmenį ten vaidina debesų vanden-lašai, kuriuose saulės spinduliai taip pat lūžta.

Įvairiaspalvė juosta, kurią sudaro prizmės suskaldytas spindulys, vadinamas spektru. Šis spektras tapo vienu galtingiausių mokslo įrankių, tiriant visatą. Jis privertė šviesos spindulius, ateinančius iš saulės, žvaigždžių, ukų plačiai

papasakoti apie dangaus kūnus, nes spindulys yra ne tik liudininkas, bet ir dalyvis sudėtingų procesų, vykstančių tuose kūnuose. Spindulys — tai iškalbingas pasiuntinys, atnešantis pas mus iš žvaigždžių pasaulio begalinių erdvių.

Spektrą galima gauti iš bet kurio įkaitinto kūno. Moksliu ypatina reikšmę turi įkaitintų garų arba dujų šviesos spektral. Tokių dujų spektral pasižymi tuo, kad jie susideda iš atskirų spalvotų linijų, kurios ryškiai skiriasi viena nuo kitos. Kiekvienas cheminis elementas duoda skirtingą spektrą. Taip, pvz., natrio garai duoda spektre dvi ryškias geltonas linijas, glaudžiai prispaustas viena prie kitos. Kallio garų spektras rodo vieną violetinę ir dvi raudonas linijas. Helis duoda spektre penkias linijas: geltona, oranžinė, dvi žalias ir vieną mėlyną. Linijos įkaitintų garų ir dujų spektruose niekuomet nekeičia savo vietos: helio geltonoji linija, pvz., turi savo griežtai nustatytą vietą ir negali niekuomet užimti natrio geltonosios linijos vietos. Žodžiu, kiekvienas elementas turi savo, tik jam priklausančią spektrinių linijų rinkinį. Pagal spektrą galima tiksliai nustatyti medžiagos sudėtį. Galima sumaišyti ir įkaitinti įvairias medžiagas. Visų šių medžiagų spalvotieji spinduliai išsiskirstys į savo vietas ir be jokių sunkumų bus galima nustatyti, kokios medžiagos buvo sumaišytos. Šis procesas parodo net pačią neįmaniausią priemonę. Si jo ypatybė įgalina jį plačiai panaudoti pramonėje, kur jis lengvai leidžia nustatyti bet kurio lydinio cheminę sudėtį.

Remiantis prizmės principu buvo sukurti specialūs patobulinti aparatai spektrams tirti — spektroskopai ir spektrografai. Tiriant jais dangaus kūnų šviesos spindulius, spektruose buvo pastebėtos naujos — tamsios linijos, kurių prigimties ir kiti mo dėsniai nustatymas nepaprastai paplėtė žvaigždžių tyrimo galimumus.

Spektrų tyrimas, arba, kaip sakoma, spektrinė analizė, įgalino sužinoti iš ko susideda saulė, žvaigždės. Pasirodė, kad niekur visatoje nėra kitų elementų, be tų, kurie mums žinomi žemėje. Taip, pvz., saulė susideda, svarbiausia, iš vandenilio, joje yra helio, grynanglio, natrio, geležies, sieros, azoto, nikelio, platino, vario, cinko, sidabro, aukso ir kitų elementų. Panašią sudėtį turi ir žvaigždės. Labiausiai paplitęs visoje visatoje elementas yra vandenilis.

Kaip tiksliai spektrinė analizė įgalina nustatyti dangaus kūnų sudėtį, rodo helio dujų atradimo istorija. 1868 metais saulės spektre buvo rastos elementas, nežinomas žemėje. Jis buvo pavadintas heliu („helios“ graikiškai reiškia „saulė“). Tam tikrą laiką mokslininkai buvo tos nuomonės, kad helis — grynai „dangiškas“ elementas. Bet štai 1896 m. helis buvo rastas ir žemėje. Tuo būdu helis buvo pastebėtas saulėje 28 metais anksčiau negu žemėje! Tai buvo vienas nuostabiusių mokslo laimėjimų ir pulkiančius mokslinių tyrimų tikslumo įrodymas.

Spektras įgalino iširti ne tik tolimiausių šviesulių cheminę sudėtį. Besikeičiant įkaitintų kūnų temperatūrai, dėsniniai keičiasi ir kai kurios linijos jų spektre. Nuodugnai išstudijavę tuos pakeitimus, mokslininkai išmoko matuoti pagal spektro linijas žvaigždžių temperatūrą.

Spektroskopas yra ne tik žvaigždžių termometras, bet ir jų barometras, įgalinantis sužinoti jų medžiagos tankumą, o iš žvaigždžių medžiagos tankumo mokslas gavo galimumą spręsti ir apie jų dydį.

Bet tuo dar nesibaigia spektro patarnavimai mokslui. Pasirodo, kad jeigu žvaigždė artėja ar tolsta nuo musų, ji apie tai taip pat praneša įvairiais pakeitimais spektro linijose. Spektrografas įgalino nustatyti žvaigždžių judėjimą, to judėjimo kryptį ir greitį, o taip pat atstumą iki tolimųjų žvaigždžių, kurių negalima apskaičiuoti jokiais kitais būdais. Spektrografas įgalino iširti sąlygas, kuriose žvaigždėse yra atomai, ir įvairius kitus žvaigždėse vykstančius reiškinius. Visi tie reiškiniai dėsninai atsiliepija į spektro linijas.

Tuo būdu šviesos spindulys tapo svarbiausiu mokslininkų sąjungininku, per kurį jie susisiečia su tolimiausiomis žvaigždėmis.

Spektroskopijos — mokslo apie šviesos spektrą — nuostabi laimėjimai ryškiausiu būdu rodo, kokie neriboti mokslo galimumai. Šie laimėjimai suteikė triuškinamą smūgį religijai, kuri stiekė apgaubti dangų atgamtinių paslapčių migla. Šviesos spindulių ištyrimas išskleidė tą miglą ir parodė, jog nėra gamtoje paslapčių, kurių negalėtų spėti iš religijos pančių išvaduoti žmogaus protas, apginkluotas dialektinio materializmo mokslu.

S. KAUPAS

Geraližiūrimi arkliai

Degučių apylinkės Ždanovo vardo artelėje užtikrinta gera arklų priežiūra. Jiems visuomet iš anksto pristatomas pa-

šaras. Ypač pavyzdinai prižiūri arklus II brigados arklų šerikas drg. Stankevičius. Jis prižiūri 10 arklų.

Arklai visuomet laiku pašeriami, kiekviena rytą išvalomi. Visi jie randasi gerame kano stovyje. E. Tvardauskas

Sėklių fondai sudaryti

Dukšto rajono Mažėnų apylinkės Suvorovo vardo artelės kolkiečiai teisingai įvertino vieno svarbiausių uždavinių — sėklių fondų sudarymo — vykdydama. Slame kolkūkyje jau sudarymą taip pat Rimsės

plnai supilti sėklių fondai. Sėklis yra gerai išvalytos, jų pavyzdžiai pristatyti sėklių kokybės inspekcijai. Plnai užbaigė sėklių fondų sudarymą taip pat Rimsės

apylinkės „Raudonosios žvaigždės“ kolkūks (pirmininkas drg. Mištinas). Pavasario laukų darbus šie kolkūčiai sutiks plnai pasirengę. M. Sedulskis

Įvykiai Korėjoje

Liaudies armijos vyriausiosios vadovybės pranešimas

Korėjos liaudies demokratinės respublikos liaudies armijos vyriausioji vadovybė gruodžio 23 d. pranešė, kad visuose

frontuose Liaudies armijos dalys kovėsi su amerikiečių ir Pietų korėjiečių kariuomene.

Kaip amerikiniai grobikai išplėšė ir sugriovė Pchenjaną

PCHENJANAS, XII. 23 d. (TASS). Amerikiniai interventai Pohenjano laikinos okupacijos metu sunaikino visus korėjiečių nacionalinės kultūros senovinius paminklus, visas miesto mokyklas ir kultūros — švietimo įstaigas. Amerikiniai plėšikai išplėšė be galo vertingus Pohenjano muziejuose surinktus lobynus, sugriovė senovės architektūros paminklus, sugedino dešimtis

tūkstančių senovinių ir šiuolaikinių knygų, jų tarpe labai vertingus senovinės literatūros rinkinius, saugotus Pohenjano valstybinėje bibliotekoje. Jie susprogdino Kim Ir Se- no vardo universitetą, sugedino Pchenjano industrijos institutą, sugriovė visas miesto mokyklas ir demokratinių organizacijų pastatus. (ELTA).

Skaitlytojai

mums

praneša

Meno saviveiklos ratelio pasirodymas

Žymiai suaktyvino savo veiklą pastaruoju metu Trinkuškių apylinkės klubo — skaitlykos meno saviveiklos ratelis, vadovaujamas komjaunuolio drg. Gudkovo. Neseniai jauni saviveiklininkai surengė vakarą.

Į vakaro programą įėjo Dauguviečio pjesė „Zal-dokynė“. Vakaras praėjo su pasisekimu. Šiuo metu dramos būrelis repetuoja Baltušio pjesę „Gieda gaideliai“. V. Leonovas

Spaudos platinimo pirmūnai

Aktyviai įsijungė į spaudos platinimo darbą Salako vidurinės mokyklos mokytojai. Ypač pasižymi šlame darbe mokytojai drg. drg. Sokaitė, Variakojis, Kirdeikis. Jie plnai įvykdė ir viršijo jėms skirtą spau-

dos platinimo limitą. Visi jų vadovaujama klasių mokiniai užsisakė mažiausiai po laikraštį, daug spaudos egzempliorių išplatinta miestelio gyventojų tarpe. A. Suminas

Imbrado klube-skaitlykloje

Neblogai organizuoja kultūrinį darbą apylinkės gyventojų tarpe Imbrado apylinkės klubas — skaitlyka. Prie klubo — skaitlykos suburtas platus aktyvas iš vietos inteligentų ir komjaunuolių tarpo. Drg. Lesmana vičūntei vadovaujant klube — skaitlykloje dažnai pravedamos paskaitos. Jas

skaito mokytojai drg. drg. V. Zuklytė, J. Dudėnaitė ir kt. Suorganizuotas prie klubo — skaitlykos meno saviveiklos ratelis šiuo metu repetuoja Tolstojaus dvi-veiksmę pjesę „Iš jos visos blogybės“. Suorganizuotos slidininkų, šaškių bei šachmatų sekcijos. V. Mikonytė

Moksleivių vakaras

Viešą vakarą šiomis dienomis surengė Dusetų vidurinės mokyklos moksleiviai. IV klasės mokiniai parodė scenoje dviejų veiksmų vaidelį „Stebukladariai“. Mokyklos pionieriai atliko

kelis tautinius šokius. Į vakarą gausiai atsilankė miestelio gyventojai, artimesnių apylinkių kolkiečiai. P. Lašas

Už ats. redaktorių L. Staceriūtė

DAR PRIIMAMA PRENUMERATA 1951 METAMS RAJONO LAIKRAŠČIUI

„Pergalė“

1951 metais „Pergalė“ eis du kartus savaitėje rusų ir lietuvių kalbomis

Skubėkite užsiprenumeruoti „Pergalė“

Prenumeratos kaina: 1 mėn — 1,30 rb, 3 mėn. — 3,90 rb, 6 mėn. — 7,80 rb, metams — 15, 60 rb.

Prenumeratą priima visi pašto ir „Sąjunginės Spaudos“ skyriai, agentūros, visuomeniniai spaudos platintojai bei apylinkių Tarybų sekretoriai.